

Η τραγωδία του Σοφοκλή, «Οιδίπους τύραννος», διδάχτηκε λίγο μετά τον λοιμό που έπληξε την Αθήνα στα 430 π.Χ., στα πρώτα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου. Μια γενιά αργότερα, στα 401 π.Χ., όταν πια ο ποιητής είχε πεθάνει (405 π.Χ.), ο εγγονός του, Σοφοκλής κι αυτός, διδάξε τον «Οιδίποδα επί Κολωνώ». Ήταν η χρονιά της πτώσης της Αθήνας στους Σπαρτιάτες, τελευταία του πολέμου, όταν οι Θηβαίοι πίεζαν τους νικητές να εξαφανίσουν την πόλη από τον χάρτη. Το δράμα απέκτησε επικαιρότητα καθώς το πολιτικό μήνυμά του ήταν η υπόσχεση του Οιδίποδα στον Θησέα πως οι Θηβαίοι ποτέ δεν θα κατακτούσαν την Αθήνα. Η τραγωδία όμως αυτή, τελευταία του μεγάλου ποιητή, αφηγείται, τι έγινε μετά την αποκάλυψη των ανόσιων πράξεων του Οιδίποδα και την φυγή του από την Θήβα:

Ο Οιδίποδας, γέρος, τυφλός και φτωχοντυμένος, βρέθηκε στο ιερό άλσος των Ευμενίδων, στη συνοικία του Κολωνού, στην Αθήνα. Τον συνόδευε και τον οδηγούσε η κόρη του, η Αντιγόνη. Ήθελε να συναντηθεί με τον Θησέα αλλά οι δημογέροντες της περιοχής φοβήθηκαν να τον δεχτούν, καθώς έσερνε μαζί του τα κρίματα στα οποία υπέπεσε. Κι όσο ο Οιδίποδας προσπαθούσε να τους πείσει, λέγοντας ότι η χώρα θα ωφεληθεί, αν τον φιλοξενήσει, έφθασε εκεί η άλλη κόρη του, η Ισμήνη, που τον πληροφόρησε ότι τα αδέρφια της, ο Ετεοκλής και ο Πολυνείκης, τσακώθηκαν άγρια. Ο Ετεοκλής κατέλαβε τον θρόνο κι ο Πολυνείκης (από το «πολύ νείκος», την πολλή διαμάχη) έφυγε στο Άργος, όπου παντρεύτηκε την κόρη του βασιλιά κι αμέσως μετά, με στρατό, βάδισε εναντίον της Θήβας. Συνεχίζοντας την διήγησή της, η Ισμήνη πληροφόρησε τον πατέρα της ότι ένας χρησμός προείπε ότι η Θήβα θα σωθεί από τις συμφορές μόνο αν επιστρέψει στην πόλη ο Οιδίποδας: Θα έπρεπε όμως, μετά τον θάνατό του, να ταφεί έξω από τα τείχη. Ο Οιδίποδας ρώτησε πώς αντέδρασαν σ' αυτό οι γιοι του κι όταν πληροφορήθηκε ότι δεν αντέδρασαν, τους καταράστηκε. Στους παρόντες Αθηναίους είπε ότι θα σωθούν από συμφορές, οι οποίες θα πλήξουν τους εχθρούς τους, αν τον προστατέψουν. Οι δημογέροντες δέχτηκαν, με την προϋπόθεση ότι θα γινόταν τελετή καθαρμού του Οιδίποδα από τα εγκλήματά του. Ο τυφλός γέρος το αποδέχτηκε κι έτσι η Ισμήνη έφυγε να βρει τα απαραίτητα για τις εξιλαστήριες εκδηλώσεις. Πάνω στην ώρα, κατέφθασε ο Θησέας, πληροφορημένος για την άφιξη του γέρου Οιδίποδα, στον οποίο μίλησε με σεβασμό και ευγένεια. Του υποσχέθηκε ότι θα τον προστατέψει από οποιαδήποτε επιβουλή των Θηβαίων κι αποχώρησε.

Στον τόπο ήρθε ο Κρέοντας, συνοδευόμενος από φρουρούς, και ζήτησε από τον Οιδίποδα να τον ακολουθήσει στην Θήβα, ειδάλλως θα αιχμαλώτιζε την Αντιγόνη «όπως ήδη είχε κάνει και με την Ισμήνη». Ο τυφλός πρώην βασιλιάς αρνήθηκε, ο Κρέοντας άρπαξε την Αντιγόνη κι έφυγε, οι δημογέροντες δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα. Κατέφθασε όμως ο Θησέας, έμαθε τι έγινε και κίνησε με στρατό, να ελευθερώσει τα κορίτσια. Πρόλαβε τους Θηβαίους και πήρε τα κορίτσια από τα χέρια τους. Η Αντιγόνη και η Ισμήνη έπεσαν στην

αγκαλιά του πατέρα τους που εξέφρασε την βαθιά ευγνωμοσύνη του στον νικητή, Θησέα.

Όσο να γίνουν όλα αυτά, κατέφθασε ο Πολυνείκης, ζητώντας να συναντηθεί με τον πατέρα του. Ο Οιδίποδας αρνιόταν αλλά κάμφθηκε από τον Θησέα και την Αντιγόνη που του ζήτησε να τον δεχτεί, με την προϋπόθεση ότι ο αδελφός της θα εξηγούσε τι γύρευε από τον πατέρα του. Ο Πολυνείκης διηγήθηκε, πώς ο αδελφός του πάτησε τη συμφωνία να βασιλεύουν από ένα χρόνο καθένας τους και πώς ο ίδιος βρέθηκε στο Άργος, από όπου με στρατό κίνησε κατά της Θήβας, να πάρει πίσω τον θρόνο του. Ήταν η εκστρατεία των «Επτά επί Θήβας». Ο λόγος, για τον οποίο ο Πολυνείκης βρέθηκε στον Κολωνό, ήταν να πείσει τον πατέρα του να τον ακολουθήσει στην εκστρατεία του αυτή. Αν ο Οιδίποδας πήγαινε μαζί του, η νίκη ήταν σίγουρη.

Ο τυφλός γέρος έγινε έξω φρενών. Επανέλαβε τις κατάρες εναντίον των αχάριστων γιων του, ενώ η Αντιγόνη παρακαλούσε τον αδελφό της να εγκαταλείψει την εκστρατεία εναντίον της Θήβας. Ο Πολυνείκης επέμενε αλλά αποχώρησε χωρίς να έχει πετύχει τον σκοπό της εκεί επίσκεψής του. Το τι έγινε με την εκστρατεία είναι άλλη ιστορία. Προαισθανόμενος το τέλος του, ο Οιδίποδας κάλεσε τον Θησέα. Τον βεβαίωσε ότι η φιλοξενία του θα προφύλασσε την Αθήνα: Ποτέ οι Θηβαίοι δεν θα κυριεύαν την πόλη του Θησέα. Έφυγαν μαζί. Οδηγημένος από το πεπρωμένο, ο Οιδίποδας έφερε τα βήματά του στο σημείο όπου παλιά ο Θησέας και ο Πειρίθους έδωσαν όρκο αιώνιας φιλίας. Εκεί, με τρόπο μαγικό, πέθανε και θάφτηκε, αφού πρώτα εξόρκισε τον Θησέα να μην φανερώσει τον τόπο της ταφής του.

Ο Θησέας επανήλθε στον Κολωνό, παρηγόρησε τις κόρες του Οιδίποδα, εξηγώντας ότι ο θάνατός του στην πραγματικότητα ήταν λυτρωμός και υποσχέθηκε να τις στείλει στην πατρίδα τους.

(τελευταία επεξεργασία, 26 Μαΐου 2021)